

Kohtuasi C-78/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

14. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakkia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

26. november 2019

Menetlusosalised:

M.B.

ja

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

Najvyšší súd**Slovenskej republiky**

[...]

MÄÄRUS

Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) [...] on kriminaalmenetluses, mis on alustatud tagaotsitava isiku **M.B.** suhtes, Austria karistusseadustiku § 75 tähenduses mõrva toimepanemise süüdistuses, 26. novembril 2019 Bratislavas toimunud kinnisel kohtuistungil

otsustanud:

vastavalt Slovakkia kriminaalmenetluse seadustiku (Trestný poriadok) § 318 lõikele 1 koostoimes § 244 lõikega 1 **peatada menetlus**, mis käsitleb Grazi (Austria Vabariik) prokuratuuri poolt 15. novembril 2017 M.B. suhtes tehtud Euroopa vahistamismäärust, kohtutoimiku nr [...], ning **esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotlus** nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34), mida on

muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81; edaspidi „raamotsus“), artikli 1 lõike 1, artikli 6 lõike 1, artikli 8 lõike 1 ja artikli 15 lõigete 1 ja 3 tõlgendamiseks.

Põhjendus

(1) Krajský súd v Trnave (Trnava piirkonnakohus, Slovaki Vabariik) tegi 17. jaanuaril 2019 määruse koostoimes 21. veebruari parandusmäärusega sama kohtutoimiku numbri all, vastavalt seaduse nr 154/2010 Euroopa vahistamismääruse kohta (muudetud) (zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze) § 22 lõikele 1 (edaspidi „Euroopa vahistamismääruse seadus“), mille kohaselt kuulub Grazi (Austria Vabariik) prokuratuuri poolt M.B. suhtes tehtud vahistamismäärus täitmisele nimetatud isiku kriminaalkorras kohtu alla andmiseks mõrva täideviimise eest Austria karistusseadustiku § 75 tähenduses [lk 2] vastavalt Austria karistusseadustiku § 12 esimesele olukorrale, mille isik on väidetavalt toime pannud järgmistel faktilistel asjaoludel:

1) M.B. ja M.D., tegutsedes teadlikult ja ühiselt kui teo täideviijad, tapsid 14. juunil 2001 omavalitsuses S tahtlikult G.V. nimelise isiku viimasele noaga seljaaju vigastuse ja püstoliga pähe kuulahaava tekitamise tagajärjel,

2) Teadmata ajahetkel enne 14. juulit 2001 andis L.B. M.B.-le ja M.D.-le ülesande punktis 1 kirjeldatud tegu täide viia, paludes neil G.V. tappa,

3) Teadmata ajahetkel enne 14. juulit 2001 aitas I.P. kaasa punktis 1 kirjeldatud teole, andes M.B. ja M.D. käsutusse püstoli ja auto ning valmistades teo toimepanemiseks ette konkreetse plaani.

(2) Vahetult pärast seda, kui tehti asjaomane määrus, esitas M.B. kui tagaotsitav isik oma valitud kaitsja kaudu selle peale kaebuse. Kaebaja väidab oma täiendavates põhjendustes muu hulgas, et prokuratuur alles menetleb Austrias tema suhtes alustatud kriminaalasja, milles kõnealuses süüteos puudus rahaline motiiv, mis vastab kuni 31. detsembrini 2005 kehtinud karistusseadustiku § 219 lõike 1 tähenduses mõrva legaalseadusele, ent mis oli Slovaki Vabariigi kehtivate õigusnormide kohaselt aegunud. Järgmise põhjendusena märkis ta, et antud juhul on alust jätta Euroopa vahistamismäärus vastavalt Euroopa vahistamismääruse seaduse § 23 lõike 1 punktile d täitmata, kuna kriminaalkorras kohtu alla andmine, millega seoses Euroopa vahistamismääruse täitmist on taotletud, on aegunud. Kaebaja ei nõustu esimese astme kohtuga, kes leidis, et tegu ei ole legaalseaduse kohaselt mitte tapmisega karistusseadustiku kuni 31. detsembrini 2005 kehtinud versiooni § 219 lõike 1 tähenduses (mille puhul on aegumistähtaeg 10 aastat), vaid mõrvaga karistusseadustiku kuni 31. detsembrini 2005 kehtinud versiooni § 219 lõike 1 punkti h tähenduses (mille puhul on aegumistähtaeg 20 aastat), tuginedes Grazi prokuratuuri 10. jaanuari 2018. aasta kirjale, millest nähtus, et teo motiiv oli saada elukindlustushüvitist, ja seega leidis, et tegu oli rahalise motiiviga, millest tulenevalt on alust tegu ümber kvalifitseerida pikema aegumistähtajaga süüteoks. Kaebaja väidab selle kohta, et Grazi

prokuratuur määratles tegu samamoodi (laiendades seda nii, et see hõlmab ka rahalist motiivi), kuid Grazi esimese astme kohus ei andnud sellele luba. Kaebaja hinnangul ei ole prokuratuuril lubatud muuta süüteo kvalifikatsiooni, ilma et ka kohus sellega „nõustuks“. Sellega seoses ta eeldas, et kui liikmesriigi õigus nõuab, et prokuratuuri tehtud Euroopa vahistamismäärusele [lk 3] peab ka Austria kohus loa andma, siis on tema sõnul seda vaja ka teha, kui Euroopa vahistamismääruse täitmiseks esitatakse täiendavalt otsustava tähtsusega faktilist teavet.

(3) Eelnimetatud kaebuse põhjal, mille tagaotsitav isik esitas ettenähtud tähtajal, leidis Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus), analüüsides nii seda, kas vaidlustatud määruses esitatud väited, millele kaebaja vastu vaidleb, on põhjendatud, kui ka varasemat menetlust, järgmist.

(4) 15. novembril 2017 tegi Grazi (Austria Vabariik) prokuratuur [...] M.B. suhtes, kes on Slovaki Vabariigi kodanik, Euroopa vahistamismääruse kriminaalkorras kohtu alla andmiseks süüdistatuna mõrvas Austria karistusseadustiku § 75 tähenduses, mille ta väidetavalt sooritas teo täideviijana Austria karistusseadustiku § 12 esimese juhtumi tähenduses nii, et M.B. ja M.D., tegutsedes teadlikult, tahtlikult ja ühiselt, tapsid 14. juunil 2001 omavalitsuses S G.V. nimelise isiku viimasele noaga seljaaju vigastuse ja püstoliga pähe kuulihäava tekitamise tagajärjel. Nimetatud Euroopa vahistamismääruse kinnitas (andis loa) eespool toodud põhjendusel oma määrusega Landesgericht für Strafsachen Graz (Grazi kriminaalkohus) 20. novembril 2017.

(5) Seejärel, vastuseks Trnava piirkonna prokuratuuri taotlusele teatas Grazi prokuratuur 10. jaanuari 2018. aasta kirjas muu hulgas, et teo toimepanemise motiiviks võib pidada tulusat kindlustuspoliisi, mille mõrvaohver oli teinud L.B. kasuks, kes on tema varasema elukaaslase tütar. Grazi prokuratuuri sõnul näitas uurimine, et L.B. tellis mõrva M.B.-lt, kes oli tema õe endine poiss-sõber, ja M.D.-lt, kes koos panid toime mõrva, mille eest neile lubati osa elukindlustushüvitisest.

(6) Euroopa vahistamismääruse seaduse § 3 punktides d, e, g ja k on antud järgmised määratlused: d): Euroopa vahistamismäärus – liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotusliku karistuse täitmiseks, e): vahistamismääruse teinud liikmesriik – liikmesriik, mille õigusasutus on teinud Euroopa vahistamismääruse, g): vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus – vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel, ja k): muud dokumendid – vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutuse või vahistamismäärust täitva õigusasutuse poolt Euroopa vahistamismääruse menetluses väljastatud või taotletud dokumendid, mis ei ole Euroopa vahistamismäärus, [lk 4] taotlus täiendava nõusoleku saamiseks ja taotlus järgneavaks üleandmiseks; lisateavet, mida edastas või mida taotles vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus või vahistamismäärust täitev

õigusasutus Euroopa vahistamismääruse kohustuslike andmete täiendamiseks, ei loeta muudeks dokumentideks.

Euroopa vahistamismääruse seaduse § 19 lõikes 5 on sätestatud, et kui vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutuse esitatud teave ei ole piisav, et teha selle täitmiseks otsus, eriti kui Euroopa vahistamismäärus ei sisalda selle otsuse tegemiseks kõiki vajalikke kohustuslikke andmeid või kui on selge, et selle tegi õigusasutus, mis ei olnud selleks pädev, või kui teo õiguslik klassifitseerimine süüteona, mille puhul võib kohaldada üleandmist, kuid mille mõlemapoolset karistatavust ei kontrollita, on ilmselgelt väär, siis tuleb prokuröriil küsida vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutuselt lisateavet. Ta võib selle teabe edastamisele seada sobiva tähtaja, võttes arvesse §-s 24 Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemiseks sätestatud tähtaega.

Euroopa vahistamismääruse § 22 lõikes 4 on sätestatud, et kui menetluse käigus on tuvastatud, et vastavalt § 23 lõikele 1 on alust Euroopa vahistamismäärusest keelduda, otsustab selle täitmise kohus. Kui menetluse käigus selgub, et § 23 lõikes 1 viidatud keeldumise alus on olemas, võib kohus otsustada Euroopa vahistamismääruse jätta täitmata.

Euroopa vahistamismääruse seaduse § 23 lõike 1 punkt e kohaselt tuleb Euroopa vahistamismääruse kohaldamisest keelduda, kui seda täitev õigusasutus leiab, et Slovakkia õiguse kohaselt on kriminaalmenetlus või vabadusekaotusliku karistuse täitmine tagaotsitava isiku puhul aegunud ning selle süüte eest kohtu alla andmine kuulub Slovaki Vabariigi õiguse kohaselt Slovaki ametivõimude pädevusse.

Karistusseadustiku (Trestný zákon) (zákon č. 140/1961) (seadus nr 140/1961) 1. augustini 2001 kehtinud versiooni § 16 lõike 1 kohaselt tuleb teo kriminaalkorras karistatavust hinnata teo toimepanemise ajal kehtinud seaduse järgi; seda tuleb hinnata hiljem jõustunud seaduse järgi vaid siis, kui viimane kergendab teo toimepanija karistust.

Karistusseadustiku § 18 kohaselt tuleb Slovaki Vabariigi kodaniku või kodakondsuseta isiku poolt [lk 5], kes on Slovaki Vabariigi alaline elanik, või Slovaki Vabariigis alaliselt elava välisriigi kodaniku poolt välisriigis toime pandud teo kriminaalkorras karistatavust hinnata Slovakkia õiguse järgi.

Karistusseadustiku § 67 lõike 1 punktide a ja b kohaselt lõpeb teo kriminaalkorras karistatavus aegumistähtaja lõppemisel, mis on a) 20 aastat süüteo puhul, mille eest näeb seaduse eriosa ette erandliku karistuse määramise ja b) 10 aastat juhul, kui maksimaalne vangistuse pikkus on vähemalt 10 aastat.

Karistusseadustiku § 219 lõike 1 kohaselt võib isikut, kes tahtlikult tapab teise isiku, karistada 10–15 aasta pikkuse vangistusega

Karistusseadustiku § 219 lõike 2 punkti h kohaselt võib teo täideviijat, kes sooritab lõikes 1 nimetatud süüteo rahalise kasu saamise motiivil või teise süüteo

varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil või muudel eriti taunitavatel põhjustel, karistada 12–15 aasta pikkuse vangistusega.

Raamotsuse artikli 1 lõike 1 kohaselt on Euroopa vahistamismäärus liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

Raamotsuse artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et vahistamismääruse teinud õigusasutus on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusasutus, mis on pädev tegema Euroopa vahistamismäärust selle riigi õiguse alusel.

Raamotsuse artikli 8 lõike 1 punktide d ja e kohaselt sisaldab Euroopa vahistamismäärus järgmist teavet, mis on esitatud vastavalt lisas toodud vormile: d) süüteo olemus ja õiguslik kvalifikatsioon, eelkõige seoses artikliga 2; e) süüteo toimepaneku tehilude kirjeldus, sealhulgas aeg, koht ja tagaotsitava isiku kuriteos osalemise laad.

Raamotsuse artikli 15 lõikes 2 on sätestatud, et kui vahistamismäärust täitev õigusasutus leiab, et vahistamismääruse teinud liikmesriigi edastatud teabest ei piisa üleandmisotsuse tegemiseks, küsib ta vajalikku lisateavet, eelkõige seoses artiklitega 3–5 ja artikliga 8, mis tuleb kiiresti saata ning võib selle saamiseks kehtestada tähtaja, võttes arvesse vajadust järgida artiklis 17 kehtestatud tähtaegu. **[lk 6]** Artikli 15 lõike 3 kohaselt võib vahistamismääruse teinud õigusasutus alati edastada täitvale õigusasutusele mis tahes vajalikku lisateavet.

Euroopa Liidu Kohus leidis 27. mai 2019. aasta kohtuotsuses OG ja PI (Lübecki prokuratuur ja Zwickau prokuratuur) (C-508/18 ja C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), et raamotsuse 2002/584 artikli 6 lõike 1 tähenduses mõistet „vahistamismääruse teinud õigusasutus“ tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma liikmesriigi prokuratuure, mille puhul esineb oht, et Euroopa vahistamismääruse tegemist puudutava otsuse raames saab ta otseselt või kaudselt selliselt täitevvõimult nagu justiitsminister individuaalseid korraldusi või juhiseid.

Euroopa Kohus leidis 9. oktoobri 2019. aasta kohtuotsuses NJ (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849), et raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikes 1 kasutatud mõistet „Euroopa vahistamismäärus“ tuleb tõlgendada nii, et selle mõiste alla kuuluvad Euroopa vahistamismäärused, mille on teinud liikmesriigi prokuratuurid, ehkki nende prokuratuuride puhul esineb oht, et nad saavad Euroopa vahistamismääruste tegemise raames selliselt täitevvõimult nagu justiitsminister otse või kaudselt individuaalseid korraldusi või juhiseid, tingimusel et need vahistamismäärused peavad enne seda, kui prokuratuurid võivad neid edastada, saama loa kohtult, kes kontrollib sõltumatult ja objektiivselt – omades juurdepääsu kogu kriminaaltoimikule, kuhu on lisatud võimalikud täitevvõimult saadud individuaalsed korraldused või juhised – vahistamismääruste tegemise tingimusi ja vahistamismääruste proportsionaalsust ning teeb sõltumatu otsuse, mis annab vahistamismäärustele nende lõpliku vormi.

(8) Eelpool esitatu põhjal ei ole kõrgeimal kohtul kahtlust, et Grazi prokuratuuri poolt kaebaja suhtes tehtud Euroopa vahistamismäärus, millele andis loa Grazi kriminaalkohus, kujutab endast Euroopa vahistamismäärust raamotsuse artikli 1 lõike 1 tähenduses. Ent võttes aluseks asjaolude kirjelduse, millistel sүүtegu – millega seoses kohtu loa saanud Euroopa vahistamismäärus kaebaja suhtes tehti – väidetavalt toime pandi, nagu nähtub kohtu loa saanud Euroopa vahistamismäärusest, on isiku kriminaalkorras kohtu alla andmine Slovaki õiguse kohaselt aegunud. Selles küsimuses jõudis esimese astme kohus vastupidisele järeldusele pelgalt lisateabe põhjal, mille esitas Grazi prokuratuur, ilma et selle oleks heaks kiitnud pädev kohus, mis oluliselt täiendas teo kirjeldust selliselt, et tagaotsitav isik on väidetavalt sүүtegu toime pannud rahalise kasu saamise motiivil [lk 7]. Kuna Austria prokuratuur ei vasta Euroopa vahistamismääruse osas objektiivsuse ja sõltumatuse nõudele (Euroopa Liidu Kohtu 9. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus NJ, C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, punkt 40), siis peab kõrgeim kohus õigustatuks küsimust, mille kaebaja esitas selles menetluses, nimelt, kas Austria prokuratuuri edastatud lisateabele peaks ka Austria kohus andma loa või mitte, kui täitva õigusasutuse otsuse tegemise huvides see oluliselt täiendab või tõenäoliselt muudab kohtu loa saanud vahistamismääruse sisu.

(9) Esitatud kaalutlusi arvesse võttes leidis kõrgeim kohus, et selles kohtuasjas otsuse tegemine eeldab Euroopa Liidu õiguse tõlgendamist ning otsustas seetõttu menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks järgmise küsimuse:

Kas nõudeid, millele Euroopa vahistamismäärus peab kohtuotsusena raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõike 1 ja artikli 6 lõike 1 tähenduses vastama, tuleb kohaldada ka lisateabe suhtes selle määruse artikli 15 lõike 2 tähenduses, kui täitva õigusasutuse otsuse tegemise huvides see oluliselt täiendab või muudab algselt tehtud vahistamismääruse sisu?

[...] [teave võimaliku edasikaebamise kohta]

Bratislava, 26. november 2019.

[...]

[allkirjad]